

nerede lui Sender, a fost o apariție parcă evadată dintr-un teatru de marionete.

Că era perfect în mîna direcției de scenă să realizeze această unitate (noi neignorînd deosebirea de structură dintre aceste două personaje), ne-o dovedește faptul că Mauriciu Seckler, nelucrînd numai cu interpreți de talia artistei emerite Sevilla Pastor și a unor actori încercați cum sînt Mano Rippel sau S. Fischler, interpretul lui Osip (a cărui creație în tatăl Annei Frank nu poate fi ușor uitată), a obținut un frumoasă apariție, cu tînărul actor W. Becker în Haim Blank. De altfel, unul din meritele lui Mauriciu Seckler este că în *Sender Blank* a apelat la mulți actori tineri. Păcat că, la unii din ei, mîna sa, atît de sigură în general, n-a fost fermă. Ca, de pildă, la Ruth Schneckner (foarte bună în piesa *Serbarea campionelor*). În același rol, în aceeași seară, ea a fost — în *Sender Blank* — ba realista parteneră a servitorului Froike (în buna interpretare a lui Abrașa Goldiner) —, ba o molièrescă Toinette — însă o subretă Toinette cu fandoseli extramolièreschi. Trebuie să pomenim în această direcție pînă și de o personalitate artistică de talia Sevillei Pastor, care — interpretînd-o admirabil pe mătușa Dobriș, desigur sub ochiul expert al lui Mauriciu Seckler — a avut — în cadrul apariției sale — unele (e drept, puține) distonanțe, „cîrlige“, tot pe linia burlescă. (Și să nu uităm că numai cu cîteva seri mai înainte, în *Opinia publică* — regia Franz Auerbach — ea a știut să înfrîngă, tot timpul, dorința unui anumit spectator de a o trage spre „galerie“. Știm: mama din această piesă e altceva. Dar *anumitul* spectator este același!) În același spirit au evoluat pe scenă și celelalte personaje: unele perfect realiste, altele cochetînd cu manierismul și grotescul. Decorurile și

costumele semnate de Adina Reich și Dan Nemțeanu — care ne-au obișnuit cu admirabile, bine gîndite, realizări — au fost în ton cu lipsa de unitate în stil a întregului spectacol. Mai mult, ei n-au fost de acord nici cu ei înșiși, în sensul că decorurile erau excesiv stilizate, o parte din costume grotești, iar mobilierul și restul costumelor perfect realiste.

Abstracție făcînd de aceste obiceiuri — și altele ce s-ar putea face pe aceeași linie (obiiecții de care n-am vrea totuși să se facă abstracție) — Șulem Aleichem, Iacob Rotbaum, Mauriciu Seckler — ca și interpretarea, de la Sevilla Pastor, Benno Poppliker, Manno Rippel ș.a. și pînă la cei tineri, ca Willy Becker ș.a. — oferă cu *Sender Blank* un spectacol copios-amuzant, cu care Teatrul Evreiesc de Stat din București își adaugă încă o tresă la contribuția sa în sărbătorirea centenarului Șulem Aleichem.

Nu socotim deloc de prisos să subliniem că, în cinstea acestei sărbătoriri, Teatrul Evreiesc de Stat din București a organizat o festivitate, care — după un amplu și substanțial referat despre Șulem Aleichem, ținut de secretarul literar al teatrului, Israel Bercovici — a cuprins cîteva reușite momente șulem-aleichemiene, în interpretarea actorilor teatrului.

La fel, nu socotim de prisos să amintim că în anul *Șulem Aleichem* — care se apropie de sfîrșit și în care Consiliul Mondial al Păcii l-a sărbătorit pe marele scriitor de limbă idiș — s-a organizat și sub auspiciile Uniunii Scriitorilor din R.P.R., o festivitate la care au luat cuvîntul scriitorii Demostene Botez și Eusebiu Camilar și au citit în traducere din opera lui Șulem Aleichem, artiștii poporului C. Antoniu, Vasiliu-Birlic și Jules Cazaban.

Ury Benador

TINEREȚEA VÎRSTEI ȘI MATURITATEA SPECTACOLULUI

Teatrul de Stat „Mihail Eminescu“ din Botoșani: *Ediție specială de Mariana Pîrvulescu*

Premiera: 23 August 1959. Regia: Radu Miron. Distribuția: Margareta Pogonat (Ileana); Corneliu Revent (Doru); Nae Floca (Ghiță); Ștefan Păduraru (Sandu); Sergiu Tudose (Ion); Stelian Preda (Andrei); Andrei Prajovschi (Neculai); George Podhorschi (Moș Aaron); Ilarie Cîrcheianu (Horia); Nicolae Leon'e (Textilistul); Romel Stănciugel (Utecistul); Aurel Ionescu (Buzatu).

La Botoșani, pe scena unui teatru a cărui frumusețe arhitecturală continuă să stîrnească entuziaste aprecieri, a debutat un nou dramaturg cu o piesă inspirată dintr-o experiență directă de viață. E vorba de drama *Ediție specială* a ziaristei

Mariana Pîrvulescu. Despre autenticitatea faptelor relatate în *Ediție specială* — care descoperă evident, în autor, pe martorul ocular al acelor dramatice evenimente — s-a discutat suficient, atît în cronică spectacolului de la Teatrul Tineretului, cît și

în câteva articole de sinteză. Emil Riman, autorul cronicii intitulată sugestiv *Reportaj dramatizat*, a intuit exact tarele acestei bucăți dramatice de debut (în primul rând, inconsistența conflictului central, rupt și înodat de câteva ori pe parcursul acțiunii). Într-o cronică publicată în „Gazeta literară” (nr. 37), Emil Mandric dezvăluia și o altă deficiență a textului: insuficiență individualizare a caracterelor, care determină desfășurarea mai mult expozitivă a acțiunii și, destul de des, superficialitatea replicii. Nu credem însă că un plus de poezie, de fantezie, în îmbogățirea substanței faptelor și ideilor, ar fi putut face lucrarea mai mult o „piesă” și mai puțin un „reportaj dramatizat”. E vorba însă de altceva: de inexistența aceluși ritm unic, de natură să polarizeze felurilele episoade și destine care se întretaie în cursul acțiunii, propriu unei adevărate lucrări dramatice.

Notăm totuși câteva aspecte privind cu osebire valorificarea scenică a acestui text pe scena din Botoșani (unde, de fapt, a avut loc premiera pe țară). Distribuția a fost acoperită aproape în întregime de ultima promoție de actori ai Institutului de Artă Teatrală și Cinematografică „I. L. Caragiale” din București. Spectacolul din Botoșani a marcat deci debutul unui dramaturg, precum și debutul colectiv al unui grup de actori, care se impun nu numai prin suflul entuziat și generos care-i animă, dar și prin măiestria dobândită în anii de învățământ ca elevi ai unora dintre cei mai buni actori și regizori ai scenei românești. Posibilitățile de concurență între parteneri sînt astfel mult mai bogate, cînd aceștia își cunosc reciproc puterea gândirii artistice, afinitățile, înclinațiile, temperamentul. Există, așadar, un teren prielnic pentru dezvoltarea colaborării între actori pe scenă, în diferite momente ale spectacolului. Această sudură, s-o numim spirituală, a permis tinerilor actori să dea frîu liber imaginației artistice și să se manifeste — într-o unitate omogenă — viu și variat.

Asigurată în privința transpunerii în roluri a actorilor, regia și-a concentrat astfel întreaga atenție asupra atenuării slăbiciunilor din construcția dramatică a piesei. În primul rând, s-a luptat să imprime spectacolului un ritm ascendent, care a culminat cu episodul asedierii redacției de către bandele de huligani reacționari. În al doilea rând, regia a urmărit cu consecvență crearea unei atmosfere specifice anilor 1944—1945, cînd mii de tineri, însufleșiți de chemarea partidului, s-au avîntat, plini de cuteganță și siguri de victorie, să răzbune adolescența lor

strivită și vindută într-un război nedrept, să împlinească năzuințele de fericire ale poporului.

Romantismul — ca o coordonată distinctă în activitatea acestor tineri gazetari comuniști — a găsit, grație justei viziuni regizorale, forme interesante de exteriorizare scenică. Episodul tipăririi ziarului sub presiunea apăsătoare a tragicelor și singeroaselor evenimente din jurul tipografiei a fost lucrat serios, fără a se recurge la efecte ad-hoc. Îndrăzneală, și pe deplin reușită din punct de vedere scenic, este, de pildă, rezolvarea momentului în care, în plină bătălie, Ion împrăștie, de la fereastra balconului, ziarul proaspăt ieșit din tipografie. Actorul Sergiu Tudose a folosit puternice și autentice accente lirice în interpretarea tragicului sfîrșit al eroului. Întorcînd întreg planul scenografic cu fața spre public, regizorul Radu Miron a chemat parcă spectatorii să participe direct la întîmplarea ce se desfășoară pe scenă. Este un moment la a cărui reușită au contribuit, în egală măsură, și jocul precis, de o evidentă prestanță, al Margaretei Pogonat (care îmbogățește cu trăsături noi, inexistente în text, rolul secretarei de redacție), și jocul sincer, plin de naturalețe, poate prea minuțios uneori, al lui Andrei Prajovschi (în rolul lui Neculai Apetrei, care străbate un drum greu de la cel ce a fost tîranul „obidit și umilit”, la „comandantul opiniei publice”). Contribuții merituoaase în realizarea spectacolului au avut și Corneliu Revent, Stelian Preda, Romel Stănciugel, iar din „vechea” gardă a teatrului, Ilarie Curechianu, Nae Floca și George Podhorschii.

Determinînd cu precizie fondul poetic al lucrării, entuziastul colectiv de la Teatrul de Stat din Botoșani a depus eforturi artistice vrednice de subliniat pentru a face să trăiască episoadele care, în lucrarea Marianeî Pîrvulescu, apar lipsite de pulsația vieții scenice. Cu alte cuvinte, colectivul a luptat pentru fondul dramatic existent în text, accentuîndu-l, împlinîndu-l ori chiar, unde e cazul, înzestrîndu-l cu nuanțe viguroase și semnificative. Ceea ce nu înseamnă, firește, că actorii joacă fără greș. O seamă de momente surprind neplăcut din pricina abuzului de gesturi, sau a unui insuficient control asupra altor mijloace folosite de actori (ritm, intonații, pauze etc.). Numai că nu acestea dau tonul, cînd întregul spectacol reclamă o judecată de valoare.

La Botoșani se afirmă un colectiv ambițios de actori, cu remarcabile resurse

artistice. Atenție : la Botoșani nu există decît un singur regizor, debutant și dînsul. Scena din Botoșani așteaptă vizita unor regizori de prestigiu. Un drum pînă acolo și o legitimă și bucuros așteptată mîină de ajutor vor fi, sîntem siguri, rodnice și pline de surprize creatoare.

T. Milcoveanu

P.S. O interesantă încercare de a realiza comuniunea publicului spectator cu scena marchează deschiderea spectacolului. De pe scenă, se „năpustesc” în sală cîțiva vînzători de ziare improvizată, oferind spectatorilor, *Ediția specială*. Stimulul e concret și aproape autentic pentru spectatori. *Ediția specială* e un ziar în miniatură, paginat modern, cu rubrici variate, toate de natură să pună în lumină nu numai probleme ale spectacolului respectiv, dar, mai cu seamă, aspecte ale revoluției culturale în regiunea Suceava. O hartă fixată într-un montaj dezvăluie cîteva date statistice deosebit de sugestive.

Față de anul 1938, cînd în regiune nu exista nici o instituție de artă ci doar trei muzee și patru cinematografe, astăzi ființează 4 instituții teatrale și muzicale ; 16 muzee, 111 cinematografe și 1.200 de formații artistice de amatori. Impresionante sînt fragmentele din presa vremii, inserate la rubrica „Documente”, spicuite din articole publicate între decembrie 1944 și martie 1945, de „Știința” și „Clopotul”. Notele se referă direct la acțiunea piesei, redînd aspecte din actul revoluționar al înfăptuirii reformei agrare de către țărani din județul Botoșani. E o confruntare directă a întîmplărilor narate în dramă cu realitatea istorică. Ni se par instructive declarațiile publicate în coloanele acestei *Ediții speciale* de o serie de artiști ai teatrului. *Ediția specială*, tipărită de Teatrul de Stat „Mihail Eminescu” din Botoșani, cu prilejul punerii în scenă a piesei cu același titlu, promite o stagiune valoroasă.

T. M.

PREJUL FALSEI ORIGINALIȚĂȚI

Teatrul de Stat „Mihail Eminescu” din Botoșani : *Partea leului* de C. Teodoru

Reluare. Regia : Eugen Aron. Decoruri : Hristofelia Cazacu. Distribuția : Valeriu Pascu (Moțoc) ; Ion Stănescu (Pompilian) ; Dorin Brădescu (Inginer Varlam) ; Alex. Mironescu (Inginer Sava) ; Ion Plăieșanu (Dîima) ; Mircea Pînișoară (Luigi) ; Ana Vlădescu (Sanda) ; Aura Rîmnicianu (Valentina) ; Eugen Aron (Balaban).

Întîmpinăm întotdeauna cu o vie satisfacție încercările îndrăznețe de a descoperi modalități interesante și noi de interpretare scenică a unor partituri dramatice. Preocupările regiei în acest sens sînt legitime și de natură să sporească calitatea spectacolului. Existența atîtor așezăminte teatrale în țara noastră și faptul că două sau mai multe teatre pun în scenă același text dramatic fac posibilă apariția unui spirit de emulație constructiv, efervescența căutării artistice. Teatrul nu poate trăi prin imitație. De aceea, merită o sporită atenție orice încercare de manifestare a originalității creatoare.

Este regretabil, însă, cînd fantezia regizorului sau a actorului nu rămîne credincioasă lîncei fundamentale a piesei, ideii dramaturgului. Nu pledăm, firește, pentru întrușchupări scenice deja verificate. Trebuie respins cu aceeași ferveoare șablonul, ca și „originalitatea” care poar-

tă pecetea superficialității. Sub acest aspect, am vrea să notăm aci, unele impresii cu privire la spectacolul *Partea leului*, pus în scenă la Botoșani. „Am urmărit să realizăm — scrie limpede tînarul regizor Eugen Aron în caietul-program — prin contrastul alb-negru dintre personajele pozitive — cele cu o intransigență morală activă — și personajele negative, un spectacol agitatoric, care să-i țintuiască ca într-un insectar pe vrăjmașii proprietății socialiste”.

Plăsmuit, așadar, ca un spectacol strict agitatoric (și ideea de agitație, concepută schematic pe înfruntarea a două culori), dintru început i-au fost anulate piesei trăsăturile de comedie (dominante, de altfel, în textul dramatic). Încercarea regizorului de a clădi piesa pe alte coordonate estetice (numai pentru a realiza o montare originală, deosebită de spectacolul bucureștean) a creat serioase dificultăți în munca de transpunere scenică a lucrării